

SPRIJINUL ACORDAT EDUCAȚIEI INCLUZIVE DE ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

Maria ROTARU, dr., conf univ.

Summary

School inclusion is a global problem. This does not only apply to the situation of pupils with retarded growth and also, does not apply only to their parents. School inclusion of pupils with disabilities may also concern to special education teachers and at the same time reaches the interests of general education teachers, especially to parents of pupils with normal growth, in this context also concerning the direct interests of pupils with normal growth.

Incluziunea școlară este o problemă globală. Această problemă nu se referă numai la situația elevilor cu deficiențe de dezvoltare și, mai ales, nu se referă numai la părinții acestor elevi. Incluziunea școlară a elevilor cu deficiențe atinge și interesele cadrelor didactice din învățământul special, dar, în același timp, atinge și interesele cadrelor didactice din învățământul general și, cu precădere, atinge interesele părinților elevilor cu dezvoltare normală, iar în acest context, și interesele directe ale elevilor cu dezvoltare normală.

Pentru a clarifica atitudinea reprezentanților învățământului general (profesori, elevi, părinți) față de incluziunea școlară a elevilor cu probleme de dezvoltare în școlile generale, am efectuat un studiu special în școli generale din mun. Chișinău: Liceul Teoretic „Spiru Haret” (profesori: 50-55, elevi 874), Liceul român – englez „Ion Creangă” (profesori -107, elevi – 914). În cercetare au participat 300 de persoane, inclusiv: 100 cadre didactice, (30 din liceul „Spiru Haret” și 70 din liceul „Ion Creangă”), 100 de părinți și 100 de elevi (aceleași proporții), dintre care 60 de elevi din clasele 8-9 (câte 30 din fiecare liceu, ciclul gimnazial, și 40 de elevi din clasele 10-11, ciclul liceal.

Înainte de a efectua anchetarea, a fost anunțat scopul studiului, au fost duse discuții libere despre situațiile de problemă în dezvoltarea copiilor, despre copiii cu deficiențe.

Subiectul a fost formulat în felul următor:

1. În multe țări din lume, elevii cu probleme de dezvoltare învață în aceeași clasă, în aceeași școală cu toți elevii, și acest lucru este benefic pentru dezvoltarea lor. Ce părere ați avea dacă în clasa voastră ar învăța elevi cu probleme de dezvoltare?

- a) pozitivă, (de acceptare, de compătimire, gata să ajut);*
- b) indiferentă (nu am nimic împotriva);*
- c) aș tolera, dar nu mi-ar fi plăcut;*
- d) negativă (nu tolerez așa ceva);*
- e) îmi este greu să răspund.*

Elevii erau cunoscuți cu tematica *educației incluzive* din emisiuni televizate, din convorbiri cu părinții, din alte surse.

La subiectul anchetei elevii au prezentat următoarele rezultate:

- 46,6% din elevii claselor gimnaziale (28 de elevi) au ales prima variantă de răspuns - pozitivă, (de acceptare, de compătimire, gata să ajut);
- 20 % (12 elevi) au ales răspunsul - *indiferent, nu am nimic împotriva;*
- 16,6% (10 elevi) au ales răspunsul - *aș tolera, dar nu mi-ar fi plăcut;*
- 10 % (6 elevi) au atitudine negativă - *nu tolerez așa ceva, să învețe în școală specială;*
- 6,6% (4 elevi) - *îmi este greu să răspund.*

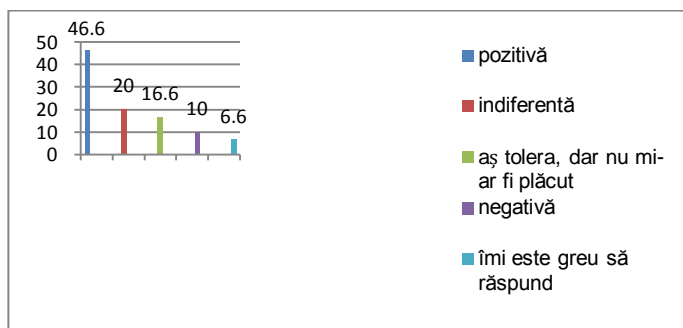

Fig. 1 Atitudinea elevilor din clasele gimnaziale

Observăm, din totalul **elevilor din clase gimnaziale**, numărul celor care ar accepta elevii cu deficiențe în clasa lor, nu este atât de mare, abia se apropie de 50%.

Trezește nedumerire faptul că 20% din elevi sunt indiferenți față de această problemă, iar cei care i-ar tolera, ar face acest lucru fără prea mare plăcere.

Îmbucurător este faptul, că este mic numărul elevilor care au atitudine negativă față de incluziune (10%) și care încă nu și-au format o atitudine față de această problemă (6%).

Elevii din clasele liceale au prezentat următoarele rezultate:

- 55% din elevii claselor gimnaziale (22 de elevi) au ales prima variantă de răspuns (pozitivă, de acceptare, de compătimire, gata să ajut);
- 10 % (4 elevi) au ales răspunsul - *indiferent, nu am nimic împotriva;*
- 10% (4 elevi) au ales răspunsul - *aş tolera, dar nu mi-ar fi plăcut;*
- 15% (6 elevi) au atitudine negativă - *nu tolerez așa ceva, să învețe în școală specială;*
- 10 % (4 elevi) - *îmi este greu să răspund.*

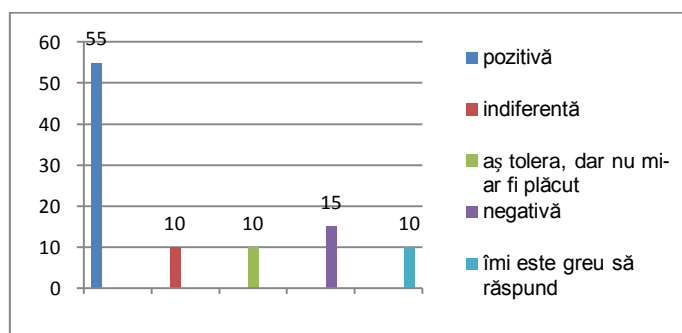

Fig. 2 Atitudinea elevilor din clasele liceale

Conchidăm, că odată cu avansarea în studii, se schimbă atitudinea elevilor față de problema incluziunii școlare. Mai mulți liceeni au atitudine pozitivă, tolerantă față de elevii cu deficiențe (55,5% față de 46,6%). De două ori mai mult a scăzut indiferența față de acești elevi) 10% față de 20%).

În schimb, și aici, între liceeni, se întâlnesc persoane care nu tolerează elevii cu deficiențe în clasa lor (cu 5 % mai mult decât între elevii din gimnaziu, 15% față de 10%).

Procentul celor indeciși este mai mare cu 3,4%, în schimb, mai puțini sunt elevii care ar tolera, dar nu le-ar fi plăcut să fie alături și împreună cu elevi cu deficiențe (10% dintre liceeni, față de 16,6% de elevi din gimnaziu).

La aceeași întrebare, **răspunsurile cadrelor didactice s-au repartizat** în felul următor:

- 73,3% dintre cadrele didactice din liceul „Spiru Haret” (22 de persoane) au ales prima variantă de răspuns - pozitivă, (de acceptare, de compătimire, gata să ajut);
- 6,6% (2 persoane) au ales răspunsul - *indiferent, nu am nimic împotriva*;
- 6,6% (2 persoane) au ales răspunsul - *aș tolera, dar nu mi-ar fi plăcut*;
- 3,3% (1 persoană) - are atitudine negativă - *nu tolerez așa ceva, să învețe în școală specială*;
- 10% (3 cadre didactice) - *îmi este greu să răspund*.

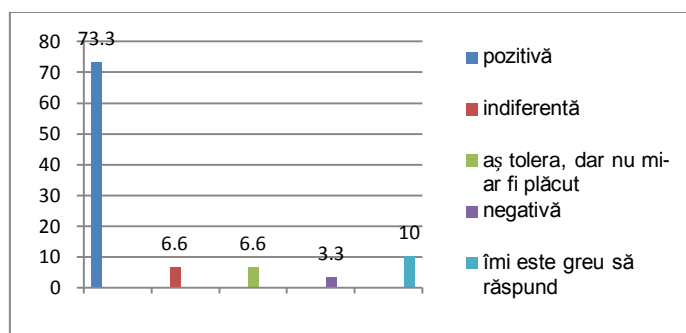

Fig. 3 Atitudinea cadrelor didactice din liceul „Spiru Haret”

În liceul „Ion Creangă”, răspunsurile cadrelor didactice s-au repartizat în felul următor:

- 65,7% dintre cadrele didactice din liceul „Ion Creangă” (46 de persoane) au ales prima variantă de răspuns - *pozitivă, (de acceptare, de compătimire, gata să ajut)*;
- 11,4% (8 persoane) au ales răspunsul - *indiferent, nu am nimic împotriva*;
- 2,8% (2 persoane) au ales răspunsul - *aș tolera, dar nu mi-ar fi plăcut*;
- 11,4% (8 persoane) - au atitudine negativă - *nu tolerez așa ceva, să învețe în școală specială*;
- 8,57% (6 cadre didactice) - *îmi este greu să răspund*.

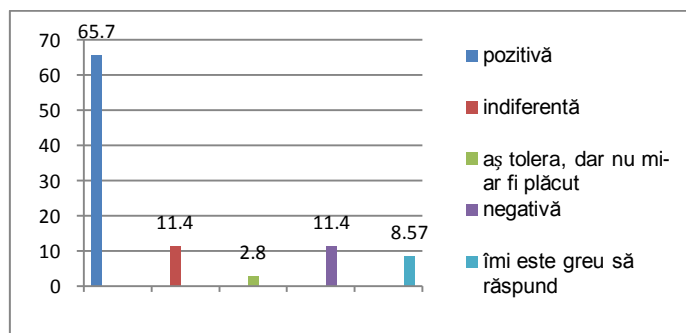

Fig. 3 Atitudinea cadrelor didactice din liceul „Ion Creangă”

Observăm, în liceul „Ion Creangă” mai puține cadre didactice ar accepta cu ușurință în clasă elevii cu deficiențe de dezvoltare.

Mai mic este și procentul celor care sunt indeciși (*îmi este greu să răspund*), precum și al celor care ar tolera, dar cu greu, elevii cu deficiențe de dezvoltare (*aș tolera, dar nu mi-ar fi plăcut*).

În schimb, în liceul „Ion Creangă” mai multe cadre didactice au prezentat indiferență (*indiferent, nu am nimic împotriva*) și tot mai multe sunt și situațiile, când cadrele didactice opun rezistența față de procesul educației incluzive (*nu tolerez așa ceva, să învețe în școală specială*).

Părinții elevilor din ambele școli generale, de asemenea, au prezentat rezultate mai scăzute față de cadrele didactice. Astfel, 65 % dintre părinți au ales prima variantă de răspuns - *pozitivă, (de acceptare, de compătimire, gata să ajut)*, 10% – (*indiferent, nu am nimic împotriva*), 5 % (5 persoane) au ales răspunsul – *aș tolera, dar nu mi-ar fi plăcut*, iar 15 % (15 persoane) - au atitudine negativă (*nu tolerez așa ceva, să învețe în școală specială*) și 5% (5 cadre didactice) sunt indecise - *îmi este greu să răspund*.

Așadar, dintre toți respondenții, atitudinea negativă, de respingere a educației incluzive, se atestă, într-o măsură mai mare, între părinții elevilor cu dezvoltare normală. Presupunem că acest fenomen este temporar și are loc, mai des, în condițiile urbane.

Sumar, la mod general, educația în școli generale a elevilor cu deficiențe de dezvoltare este acceptată atât de elevi și de părinții lor, cât și de cadrele didactice din învățământul preuniversitar. Îmbunătățirea condițiilor de educație a tuturor elevilor, crearea condițiilor speciale pentru elevii cu CES vor favoriza educația incluzivă, iar din acest proces vor avea de câștigat toți.